

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.II.30.028/2023/13.

A tanács tagjai: dr. Hajdu Edit a tanács elnöke

dr. Darákné dr. Nagy Szilvia előadó bíró

dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna bíró

dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna bíró

dr. Osztovits András bíró

A felperesek: I. r. felperes (cím1) I. rendű felperes

II. r. felperes (cím1) II. rendű felperes

A felperesek képviselője:

Dr. Marcingós László Ügyvédi Iroda (cím2,

ügyintéző: dr. Marcingós László ügyvéd)

Az alperes: alperes (cím3)

Az alperes képviselője:

Óvári Ügyvédi Iroda (cím4, ügyintéző: dr. Óvári Judit ügyvéd)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Debreceni Törvényszék 3.Pf.20.360/2022/45.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Hajdúszoboszlói Járásbíróság 4.P.20.049/2021/33.

Rendelkező rész

A Kúria a felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét elutasítja.

A felperesek eljárás szabálytalansága elleni kifogását elutasítja.

A jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperes részére 406.400 (négy százhatvanhat ezer-négy száz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az esedékesség napjáig az államnak – a Nemzeti Adó- és Vámhatóság illeték bevételi számlájára – 562.000 (ötszázhatvankétezer) forint meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperes mint hitelező és a felperesek mint adósok 2007. május 10-én közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződést kötöttek egymással 40.822 CHF, azaz 6.000.000 forint kölcsön nyújtására, 240 hónap futamidőre azzal, hogy a havi törlesztőrészlet összege 292,23 CHF, az utolsó részlet megfizetésének napja 2027. június 15-e.

[2] A kölcsönszerződés VI.2. pontja értelmében súlyos szerződésszegésnek minősülnek a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: régi Ptk.) 525. §-ában, valamint a kölcsönszerződésben és az üzletszabályzatban foglalt esetek, különösen: ha az adósok a kölcsönszerződésben foglalt bármely fizetési kötelezettségüket annak esedékességétől számított 30 napon belül nem teljesítik, vagy a régi Ptk. 525. § (1) és (2) bekezdésében foglalt bármely egyéb felmondási ok következik be.

[3] A kölcsönszerződés VII. 1. pontja alapján ha a CHF (svájci frank) HUF (magyar forint) árfolyamának nagymértékű változása miatt /legalább 5 %-os változás (figyelembe véve az esetleg megváltozott ingatlan piaci viszonyokat is)/ a biztosítékul nyújtott ingatlan értéke már nem nyújt a bank számára megfelelő fedezetet, akkor az adósok kötelesek 30 naptári napon belül a bank számára kielégítő pótfedezetet biztosítani.

[4] A kölcsönszerződés VII. 2. pontja értelmében az adósok kifejezetten nyilatkoznak, hogy a banki felvilágosítást, mely szerint a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázatuk keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem CHF (svájci frank) forrás, megértették, és ezen információ tudatában is igénybe kívánják venni a kölcsönszerződésben meghatározott kölcsönösszeget.

[5] A felperesek a kölcsönszerződés megkötésének napján (2007. május 10.) aláírták a „Tájékoztatás a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól” megnevezésű okiratot (a továbbiakban: tájékoztató) is. A tájékoztató felhívja a figyelmet arra, hogy a devizában történő finanszírozás választásával az adós élvezheti a választott deviza piacának előnyeit, ugyanakkor viseli annak kockázatait is. A kölcsönszerződés megkötésével az adós tudomásul veszi, hogy a bank a folyósított kölcsönösszeget a választott devizanemben

tartja nyilván, és az adós arra vállal kötelezettséget, hogy a kölcsönt az általa választott külföldi devizában fizeti vissza. A tájékoztató rögzíti: tekintettel arra, hogy a forint és az adós által szerződés szerint választott idegen deviza átváltási aránya – árfolyam – a napi piaci mozgások hatására változhat, ezért felhívja a figyelmet arra, hogy egy, esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás/emelkedés az adósra előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat.

[6] A tájékoztató mindezekén túl rögzíti: a hitel kamatait a kiválasztott deviza iránti nemzetközi kereslet-kínálat alapján alakuló elszámoló árak (LIBOR, EURIBOR) határozzák meg. A kamatláb rendszeres időközönként – a megállapodott kamatperiódusoknak megfelelően – változik, és a kiválasztott devizanem mindenkor piaci viszonyaihoz fog igazodni. Egy kamatperiódus alatt tehát egyik határidőtől a következőig a kamatláb változatlan marad annak ellenére is, ha a piaci viszonyokban változás következik be. A kamatszint a finanszírozás devizanemében többnyire különbözik a forint kamatszintjétől, és teljesen más tendenciát követhet. Ennek következtében a bank nem tud felelősséget vállalni arra, hogy a piac kedvezőtlen alakulása miatt az adósnál adott esetben bekövetkező többletterhet átvállalja. Különösen nem vállal kötelezettséget arra, hogy tájékoztassa az adóst egy esetlegesen bekövetkező kedvezőtlen változásról, így az adóson múlik - ennek megfelelően - a változások követése, és az, hogy ez alapján bármilyen intézkedést tegyen. Természetesen ez nem vonatkozik a bank ügyleti évenként kötelező tájékoztatási kötelezettségének a teljesítésére.

[7] A felek a kölcsönszerződést 2009. augusztus 3-án közjegyzői okiratba foglaltan úgy módosították, hogy a végső lejárat 2036. június 15. napja, a havi törlesztőrészlet összege pedig 254,15 CHF.

[8] A felperesek 2012. július hónaptól fizetési kötelezettségüknek nem tettek eleget, ezért az alperes felszólította őket a kötelezettség teljesítésére. Az utolsó, 2013. október 14-én kelt felszólítás szerint a lejárt esedékes tartozásuk 4.357,03 CHF volt.

[9] A felmondást megelőző törlesztési napon, 2013. november 15-én a felperesek fennálló tartozása az adott napon érvényes MNB árfolyamon számítva 1670,99 CHF, azaz 403.794 forint volt.

[10] Az alperes a kölcsönszerződést –az régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontjára hivatkozással – közjegyző neve közjegyző által szám szám alatt közokiratba foglaltan 2013. november 19-én azonnali hatállyal felmondta, és ezzel a teljes 34.943,17 CHF tőke és járulékaik összegű tartozást lejárttá tette.

[11] Az alperes 2015. április 10-én a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (továbbiakban: DH2 törvény) szerinti elszámolást elvégezte, a tisztességtelenül felszámított összeg 4.307,54 CHF volt, az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[12] A felperesek módosított keresetükben elsődlegesen a kölcsönszerződés teljes érvénytelensége megállapítását kérték arra hivatkozással, hogy a kölcsönszerződés VII.1. és 2. pontja (svájci frank klauzula) tisztességtelen, ezért semmis. Az érvénytelenség okaként az árfolyamkockázati tájékoztatás nem megfelelő voltára hivatkoztak. A szerződés érvényessé nyilvánítását 180 FT/CHF árfolyamon számított törlesztőrészletek mellett akként kérték, hogy a felpereseknek összesen 4.537.507 forint kölcsöntartozása áll fenn. Másodlagos kereseti

kérelmük a kölcsönszerződés felmondása jogellenességének megállapítására irányult. Hivatkoztak arra, hogy a szerződés azonnali hatályú felmondását szabályozó szerződési rendelkezés – a kölcsönszerződés VI.2. pontja – tisztességtelen, mert bármilyen kis összegű tartozás esetén lehetővé teszi a szerződés azonnali hatályú felmondását. Érvelésük szerint: amennyiben az alperes megfelelően teljesítette volna a főszolgáltatást, illetve figyelembe vette volna a tisztességtelenül felszámított összeget, akkor a kölcsönszerződés felmondásakor nem lett volna hátralékos tartozásuk; a gazdasági válság hatására a kölcsönszerződés lehetetlenült, így az alperes a már megszűnt szerződést jogszabályellenesen mondta fel. Az alperes megszegte az együttműködési kötelezettségét azzal, hogy nem biztosított a forintkölcsönökre felszámítottnál alacsonyabb kamatot, emiatt növekedett meg a kölcsön törlesztő részlete.

[13] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Hivatkozott arra, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatással kapcsolatos követelményeknek eleget tett, a szerződés nem érvénytelen. A felmondásból megállapítható az adósok súlyos szerződésszegése. A felperesek 2010. évtől rendszeresen késedelmesen fizettek, 2012. július hónaptól pedig egyáltalán nem törlesztettek. A felhalmozott hátralékot a DH törvények szerint tisztességtelenül felszámított összeg sem egyenlítette ki.

Az első- és másodfokú határozat

[14] Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét elutasította.

[15] Az árfolyamkockázati tájékoztatás körében megállapította, hogy az alperes bizonyítási kötelezettségének a kölcsönszerződés és a kockázatfeltáró nyilatkozat csatolásával eleget tett. A kölcsönszerződés VII.2. pontja rögzítette, hogy az adósnak jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem CHF forrás. A felperesek által a szerződéskötést megelőzően aláírt tájékoztató - egyebek mellett - kitért arra, hogy a törlesztőrészlet növekedése az adós számára előre nem látható, előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. A felperesek állításával szemben az írásbeli árfolyamkockázati tájékoztatással ellentétes szóbeli tájékoztatást nem kaptak. Az alperes a szerződésben nem vállalt olyan kötelezettséget, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés a forintkölcsönnel szembeni - szerződés megkötésekor mutakozó - előnyét a futamidő alatt végig megtartja. Mindezek alapján nem találta alaposnak az elsődleges kereseti kérelmet.

[16] A másodlagos kereseti kérelem körében utalt arra, hogy a felperesek érdekében állt annak bizonyítása, hogy az alperes felmondása nem szerződésszerű, vagy nem jogszabályszerű volt. A felperesek a kölcsönszerződés VI.2. pontjának tisztességtelenségére csak a felmondás érvénytelensége körében hivatkoztak, az alperes a felmondását azonban nem erre, hanem a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontjára alapította. A törlesztési kötelezettség megszegése a szerződés felmondására alapot adó súlyos szerződésszegés. A kölcsönszerződés felmondását megelőzően a felperesek több mint egy éve nem fizették a törlesztőrészleteket, a felmondást megelőző hónapban összesen 4.357,03 CHF volt a lejárt tartozásuk. A felperesek nem bizonyították, hogy a tisztességtelenül felszámított összegre tekintettel a felmondáskor ne lett volna tartozásuk, az elszámolás helyességét nem vitatták. A felmondás jogszerű volt a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján.

[17] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[18] Indokolása szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a tájékoztatási kötelezettség megsértésére alapított érvénytelenségi hivatkozás megalapozatlan. A tájékoztatási kötelezettség teljesítését egységében kell vizsgálni. Az alperesnek külön nem kellett felhívnia a fogyasztó figyelmét arra, hogy már a szerződés első éveiben bekövetkezhet

változás, „árfolyamsokk”. A tájékoztatás a hitel igénylésekor és a szerződés megkötésével egyidejűleg is megtörténhet.

[19] Az elsőfokú bíróság mind a nemzeti, mind az uniós jogforrásokban kifejtettekre figyelemmel vizsgálta a kölcsönszerződés VII.2. pontja, illetve a tájékoztató tartalmát, és helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás világos és érthető volt. A Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatának figyelembevételével mellett az alperesi tájékoztató megfelelőségéről a határozat meghozatalát követően a Kúria a Gfv.VI.30.226/2021/9. számú határozatában is állást foglalt már.

[20] Az EUB C-26/13. számú ítéletében a Tanács 93/13 EGK irányelve (a továbbiakban: Irányelv) 4. cikk (2) bekezdésével összefüggésben a világos és érthető megfogalmazás szempontrendszerének körében határozta meg az alaki és nyelvtani érthetőség teljesülését, továbbá ezen felül a fogyasztó megalapozott döntéséhez olyan egyértelmű és érthető kritériumok megadását, amelyekből a fogyasztó előre láthatja a kikötés eredményeként jelentkező őt érintő gazdasági következményeket. A kölcsönszerződés VII.2. pontjában az alperes tájékoztatást adott arról, hogy az árfolyamkockázat jelentős lehet, az árfolyamváltozás mechanizmusáról és a fogyasztó gazdasági körülményeire gyakorolt határáról pedig a külön aláírt tájékoztatás adott felvilágosítást. Az elsőfokú bíróság helytállóan mutatott rá arra, hogy az árfolyamkockázattal összefüggésben fennálló tájékoztatási kötelezettség tekintetében nem elvárás az árfolyamváltozás prognosztizálása. A kockázatfeltáró nyilatkozat és a szerződés hivatkozott pontja érthető tartalommal és áttekinthető szerkezetben adott tájékoztatást.

[21] A C-609/19. és a hasonló tárgyú C-776/19–C-782/19. egyesített számú ügyekben rögzített CHF-EUR árfolyam mellett jött létre a szerződés, emiatt nem került sor árfolyamkockázati tájékoztatásra.

[22] Annak megítélése során, hogy a szerződéskötéssel egyidejű tájékoztatás kellő időben adottnak minősül-e, jelentősége van a fogyasztó szerződéskötés során tanúsított magatartásának és az eset összes körülményének. A szerződésből eredő kockázatokra vonatkozó tájékoztatás a szerződés meghatározott pontjában, illetve a külön lapon megszövegezett tájékoztatóban található. Arra nem tettek a felperesek konkrét nyilatkozatot, hogy az okiratok aláírásakor nem volt elég idejük azok áttanulmányozására, őket sürgették, zavarták volna. A hiteligénylést a P.20.080/2020/8. számú irat A/4. alatti melléklete szerint 2007. április 23-án nyújtották be, az igényelt kölcsön megjelölése megtörtént (CHF alapú személyi hitel), és rögzítették, hogy a kölcsöntermékre vonatkozó tájékoztató anyagot átvették. A felperesek személyes meghallgatásuk során elismerték, hogy előzetesen tájékoztatást kaptak, és a kölcsönszerződés aláírását megelőzően kérdésük nem volt (4.P.20.049/2021/23. jegyzőkönyv 4-5. oldal). A bankban két alkalommal is jártak. A szerződéskötéskor alperes részéről eljáró tanú tanúvallomása alapján megállapítható, hogy a választott hitelnél lehetőség volt arra, hogy azt átbeszélgék, ha kérdés merült fel, azt feltegyék.

[23] Önmagában azon körülményből, hogy a fogyasztó a szerződéssel egyidejűleg kapott tájékoztatást az árfolyamkockázatról, nem következik sem az, hogy az nem felelt meg a tisztességes tájékoztatással szembeni elvárásnak, sem az, hogy az megfelelt. Az eset összes körülményeit kell figyelembe venni, a rendelkezésre álló bizonyítékokat mérlegelni. A „kellő idő” konkrét tartalmát sem az Irányelv, sem az EUB vonatkozó döntései nem konkretizálják.

[24] A hitelkérelem adatainak rögzítése hosszabb időtartamot vett igénybe, és már ekkor átbeszélgék a lényeges feltételeket. A tanúvallomás alátámasztja, hogy a felek a szerződéskötést megelőzően nemcsak a tájékoztatót, hanem azt a nyilatkozatukat tartalmazó iratot is aláírták, hogy a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól szóló tájékoztatót elolvasták, azt megértették és tudomásul vették. Mindezek alapján a felpereseknek kellő idő állt rendelkezésre a szerződés megismerésére.

[25] A II. rendű felperes nyilatkozata szerint az eljáró közjegyző a közjegyzői okirat írásba foglalásakor tájékoztatta őket arról, hogy az ingatlanukat is elveszthetik. Ezen tájékoztatás ismeretében sem hivatkoztak arra évekig, hogy az alperesi tájékoztatás nem volt megfelelő.

[26] Az alperes tájékoztatója a devizaügylet kockázatai mellett kitért a kamatkockázat kérdésére is. Az egyoldalú kamatváltoztatási jogra vonatkozó részleges érvénytelenség körében a DH2 törvény tartalmazott rendelkezést, ezért a tájékoztatás megfelelősége csak az árfolyamkockázatot érintően volt vizsgálható.

[27] A felperesek alaptalanul hivatkoztak az Európai Rendszerkockázati Testület ERKT/2011/1. 2011. szeptember 21-i ajánlására. Jelen esetben a felperesek részére adott tájékoztató kitért a kamat-kockázat kérdésére is. A szerződés III.4. pontja a hitel ügyleti kamatának változását számos egyéb körülményre tekintettel is lehetővé tette. A felperesek utaltak arra, hogy a kapott információk alapján arra számíthattak, hogy a kölcsön kamata CHF LIBOR-hoz igazodó piaci meghatározású lesz, így a kamat ellensúlyozza az esetleges árfolyamvesztést. Ezen hivatkozás tartalma szerint tévedésre utal, a szerződést ugyanakkor a régi Ptk. 236. § (1) bekezdése szerinti időben nem támadták meg.

[28] A hitelbírálatnak nem volt kihatása az árfolyamkockázatról adott tájékoztatásra, ugyanis gondos hitelbírálat esetén sem zárható ki, hogy az adós a fizetési kötelezettségét a szerződés futamideje alatt akár személyes körülményeiben bekövetkezett változás okán nem tudja teljesíteni.

[29] A törlesztőrészletek összegének emelkedése, annak viszonyulása a forint kölcsön törlesztőrészletéhez nem volt hatással a szerződés érvényességére. A Kúria Gfv.VII.30.438/2019/13. számú ítélete indokolásából kitűnően a perbeli szerződés értelmezésével, de a 6/2013. Polgári jogegységi határozat tartalmából sem levezethető, hogy a szerződő felek a kölcsönkötelelemmel összefüggésben elfogadott célként, avagy az alperes kötelezettségvállalásaként – valójában a felperesek teljesítésének korlátjaként – meghatározták volna a felperesek által állított tartalmat: az adósnak a futamidő teljes idejére a forint kölcsönök törlesztőrészletei mértékében maximált fizetési kötelezettségét.

[30] A kölcsönszerződés érvénytelensége nem volt megállapítható, így ebből az okból a felmondás sem volt érvénytelen.

[31] Az alperes a felmondást nemcsak a szerződés VI.2. pontja, hanem a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján is gyakorolhatta, így a szerződés fenti feltételének tisztességtelensége esetén önmagában ezen okból még nem jogszerűtlen a felmondás.

[32] Az együttműködési kötelezettség esetleges megszegése a felmondás jogellenességét nem alapozza meg. A felmondás nem jogszerűtlen a felperesek által állított okokból [rég Ptk. 277. § (1) bekezdés a) -c) pont, 209. § (1) bekezdés].

[33] A másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság által hivatkozott felmondáskori tartozás az ún. devizahiteles elszámolás szerint tisztességtelenül felszámított összegeket is tartalmazta. A felperesek fellebbezésükben helytállóan hivatkoztak arra, hogy az elsőfokú bíróság ezen kérdést nem vizsgálta meg, kizárólag arra utalt, hogy a felperesek a törvényi elszámolás helyességét nem vitatták, és kereseti kérelmükhöz csatolt saját kimutatásuk szerint is állt fenn tartozásuk a felmondás időpontjában. A 4/2021. Polgári jogegységi határozat szerint csupán kisebb összegű hátralék vagy rövidebb időtartamú késedelem miatt - az arányosság követelményére tekintettel - felmondásnak jellemzően nincsen helye. A másodfokú bíróság anyagi pervezetését követően a felperesek kérelmére a bíróság szakértői bizonyítást rendelt el. A beszerzett szakértői vélemény szerint a felmondáskor fennálló tartozás 403.794 forint volt.

[34] A másodfokú bíróság álláspontja szerint a 6.000.000 forint folyósított kölcsönösszeghez képest a 400.000 forintot meghaladó hátralék alapot ad a szerződés a régi

Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontjára alapított felmondására. Lényeges és súlyos szerződésszegés az is, hogy több mint egy évig a törlesztőrészleteket a felperesek egyáltalán nem fizették, és már az azt megelőző években is több alkalommal elmulasztották a havi törlesztőrészlet teljesítését.

A fenti indokokra tekintettel a másodfokú bíróság nem állapította meg a felmondás jogszerűtlenségét a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján sem.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[35] A felperesek „a felülvizsgálat engedélyezése iránti eljárás elbírálásáig” a Pp. 123. § (2) bekezdés alapján kérték az eljárás felfüggesztését. Felülvizsgálati kérelmükben kérték a jogerős ítélet – az elsőfokú ítéletre is kiterjedő - hatályon kívül helyezését, valamint a kölcsönszerződés érvénytelenségének, illetve a felmondás érvénytelenségének és jogszerűtlenségének a megállapítása iránti keresetüknek helyt adást.

[36] Megsértett jogszabályhelyként a régi Ptk. 4.§ (4) bekezdése, a 200.§ (1) bekezdése, a 205.§ (3) bekezdése, a 209. § (1) bekezdése, a 209/A. § (2) bekezdése, a 237.§ (2) bekezdése, az 525. § (1) bekezdés e) pontja, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 203. § (6) és (7) bekezdése, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Pp.) 265. §-a sérelmére hivatkoztak.

[37] Álláspontjuk szerint az alperes kölcsönszerződéssel kapcsolatos árfolyamkockázati tájékoztatása nem felel meg a régi Ptk. 205. § (3) bekezdése, a régi Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdése, az EUB C-186/16., a C-776/19-C-782/19., a C-670/20., a C-609/19., a C-51/17. számú határozatában foglaltaknak, a Kúria Jpe.60.015/2021/15. számú határozata [11], [14],[16] és [31] pontja, a Kúria 60.021/2021/17. számú határozata [10] pontja rendelkezéseinek, ezért az a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelen, a kölcsönszerződés pedig a régi Ptk. 209/A. § (2) bekezdése értelmében semmis.

[38] Érvelésük szerint az EUB C-776/19-C- 782/19. a C-670/20. számú határozatai értelmében az árfolyamkockázati tájékoztató csak akkor tekinthető tisztességesnek, ha azt a pénzügyi szolgáltató a szerződés megkötése előtt megadja az adós részére. Az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességes volta tekintetében csak az írásbeli tájékoztatás vizsgálható. Jogkérdésként és nem ténykérdésként kellett volna vizsgálni, hogy az alperes a szerződés megkötése előtt ténylegesen adott-e írásbeli tájékoztatást a részükre. E tekintetben a bizonyítási teher az alperesen van, és amennyiben csak azt tudja bizonyítani, hogy az írásbeli árfolyamkockázati tájékoztatást a felperesek a szerződéssel azonos napon írták alá, úgy az az Irányelv 4. cikk (2) bekezdése, az 5. cikke és az 1. számú melléklet I/i. pontja alapján nem megfelelő időben történt. Az egy - két perces eltéréssel való aláírás nem tekinthető a szerződés megkötése előtti tájékoztatásnak. Az egyidejű tájékoztatás megfelelőségét már önmagában kizárja a szerződési rendelkezések alapos megismerésének biztosítására vonatkozó EUB jogelv, amelynek kötelező alkalmazását erősíti meg a régi Ptk. 4. § (4) bekezdés első mondata és a 9/2006.(XI.7.) PSZÁF ajánlás III/3. pontja. A szerződéskötés során követendő eljárás szabályait az üzletszabályzatok mellett a különféle szakmai ajánlások tartalmazzák, amelyek szakmai protokollnak minősülnek, és meghatározzák azt, hogy a bankoknak az adott helyzetben hogyan kell szakmailag helyesen eljárniuk. Az ajánlások alapján megállapítható, hogy a bankokat a régi Ptk. 205. § (3) bekezdése szerint milyen együttműködési kötelezettség terheli, ezért iránymutatásul szolgálhatnak a 2/2014. PJE

határozat III/1. pont utolsó bekezdésében írt megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozat fogalmának és a régi Hpt. 203. § (6) bekezdésének értelmezéséhez is.

[39] Hivatkoztak arra, hogy az EUB C-186/16. számú ítélete szerint a bankoknak tájékoztatniuk kell a fogyasztót mindazon, a fogyasztó szerződési akaratát befolyásoló körülményről, amelyről a szerződés megkötésekor tudott vagy a szakmai elvárásoknak megfelelően tudnia kellett. Ezt a jogelvet fogalmazta meg a Kúria a BH.216.5.114. számú eseti döntésében is. A fogyasztó szerződési akaratát pedig alapvetően az befolyásolja a deviza alapú kölcsönszerződések megkötésekor, hogy az árfolyamváltozás milyen mértékű kockázatot jelent részére, és milyen hatással lesz a gazdasági helyzetére. A perbeli kölcsönszerződés esetén a futamidő legelején volt a legnagyobb az árfolyamkockázat. Az „árfolyamsokk” a perbeli kölcsönszerződés tekintetében 2008. október és novembere között következett be. A nehézségeket még fokozta a bankok által alkalmazott „kamatsokk” is.

[40] A Kúria Jpe.60.015/2021/15. számú határozata [16] pontjában, az EUB C-609/19. számú ítélet [53] pontjában, a C-776/19-C-782/19. számú ítélet [74] pontjában, valamint az EUB C-670/20. számú végzés [31] pontjában foglaltaknak megfelelően a fogyasztó csak akkor tudja felmérni az árfolyamkockázatnak a gazdasági helyzetére gyakorolt jelentős negatív hatását, ha tájékoztatást kap a szolgáltatótól az árfolyamváltozást befolyásoló gazdasági körülményekről, a gazdasági helyzetét jelentősen és negatívan érintő esetleges aránytalan kockázatokról. Ilyen gazdasági körülménynek tekinthető a bankok által ismert azon tény, hogy még egy kisebb negatív világgazdasági vagy pénzügyi változás esetén is drasztikusan felértékelődhet a menekülő devizák (CHF, EUR, USD, YPN) árfolyama. Ebben az esetben a menekülő devizában eladósodott, de a jövedelmét nem ebben a valutában megszerző fogyasztó törlesztőrésze és tőke tartozása egyik napról a másikra drasztikusan megemelkedhet, és ez gazdaságilag elviselhetetlenné teszi számára a deviza alapú kölcsönből származó pénzügyi kötelezettségeit. Az ingatlanok értékének törvényszerű leértékelődése pedig lehetetlenné teszi a kölcsön egyösszegű visszafizetését a futamidő elején.

[41] A tájékoztatásnak ki kellett volna terjednie arra is, hogy a kölcsönszerződés futamideje alatt, adott esetben már a legelején reálisan bekövetkezhet egy olyan árfolyam- és kamatváltozás, amely a felvételtől összeget és törlesztőrészt az adósok számára elviselhetetlenül megnöveli, és emiatt a deviza alapú kölcsön felvétele olyan aránytalan kockázatot jelent, amelyet egy átlagfogyasztó nem fogadna el. Arról is tájékoztatást kellett volna adnia az alperesnek, hogy a fentiek miatt az árfolyamváltozásból eredő hátrányokat nem fogja fedezni a szerződés megkötésekor biztosított kamatelőny. E körben utaltak az EUB C-186/16. számú ítélet [47] és [58] pontjára.

[42] Kiemelték, hogy a EUB C-776/19-C- 782/19. számú ítélet meghozatalát követően különbséget kell tenni a jelentős és az aránytalan árfolyamkockázat között. Megítélésük szerint a perbeli kölcsönszerződés aránytalan árfolyamkockázatot telepített az adósokra. Az utóbbi kockázat megléte az EUB fenti ítélete szerint olyan lényeges körülmény, amely kizárja a fogyasztónak a szerződés megkötésére irányuló akaratát. Az aránytalan árfolyamkockázat megléte a BH.2016.5.114. számú eseti döntésben foglalt jogelvek alapján és a régi Ptk. 205. § (3) bekezdése szerint is lényeges körülménynek minősül. E körben utaltak az Európai Rendszerkockázati Testület 2011/1. számú ajánlásában foglaltakra is.

[43] Az alperes az írásbeli árfolyamkockázati tájékoztatójában arról tájékoztatta a fogyasztókat, hogy a deviza nyilvántartás pénzneme szerinti piaci kamat (pl.: LIBOR, EURIBOR) fogja meghatározni a kölcsön kamatát. Ennek ellenére a kamatot nem a piaci kamatok alapján, hanem egyoldalú kamatdöntéssel, illetve kamatemeléssel határozták meg. Ez a téves tájékoztatás már önmagában megalapozza az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelenségét az Irányelv 4. cikk (2) bekezdése és az 5. cikke alapján, mivel az alapján a fogyasztó joggal feltételezhette, hogy a tőketartozás hazai pénznemben történő emelkedését

egyensúlyozza majd a deviza és a hazai pénznem kamatlába közötti különbség. A téves tájékoztatás miatt nem tudták felmérni a fogyasztók az árfolyamkockázatnak a gazdasági helyzetükre gyakorolt hatását.

[44] A stabil árfolyam ugyan nem fix árfolyamot jelent, de olyat, amelyet egy átlagfogyasztó elfogad (EUB C-776/19-C-782/19 és a C-670/20). Mértékében ez maximum 5-8 %-os árfolyamváltozást jelenthet.

[45] Az aránytalan kockázat meglétét és átláthatóságát is a szerződéskötés kori állapot alapján kell elbírálni, függetlenül attól, hogy később a DH törvények az egyoldalú kamatemeléseket tisztességtelennek minősítették (EUB C-776/19-C-782/19. és C-51/17 számú ítélet).

[46] Hivatkoztak arra, hogy a hitelbírálat is kizárta annak lehetőségét, hogy az aránytalan kockázat fennállását felismerjék. Utaltak az EUB C-81/19. számú ügyében készült főtanácsnoki vélemény 57. pontjában foglaltakra, miszerint amennyiben a fogyasztók eladósodottságának maximális mértékét a szerződéskötés napján érvényes átváltási árfolyam alapján állapítják meg, a fogyasztót arról is tájékoztatni kell, hogy e mérték tiszteletben tartása nem feltétlenül jelenti azt, hogy képes lesz eleget tenni pénzügyi kötelezettségeinek a pénznem leértékelődése esetén.

[47] A felperesek álláspontja szerint a jogerős határozat eltér a Kúria Jpe.60.015/2021/15. számú határozatának 11. és 14. illetve 16. pontjában foglaltaktól, mivel nem alkalmazta az EUB C-776/19-C-782/19. számú ítéletében és a C-186/16. számú ítéletében foglalt jogelveket

[48] A kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása körében kifejtették, hogy a bírói gyakorlat és a régi Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján a keresetükben írtak szerint szükséges a szerződést érvényessé nyilvánítani, mivel csak így küszöbölhető ki a felperesek kárára kialakult értékarányossági eltolódás.

[49] Utaltak arra, hogy az EUB C-776/19. számú ítéletének [89] pontja és az Irányelv 4. cikk (2) bekezdése értelmében nem terheli a felpereseket bizonyítási kötelezettség az árfolyamkockázatra és a forint kölcsönöknél jelentősen alacsonyabb kamatra és törlesztőrészletre vonatkozó szerződési rendelkezésekről való tájékoztatás átláthatósága tekintetében.

[50] A felmondás jogszerűtlensége körében előadták, hogy az EUB C-609. számú ítéletében foglaltakra tekintettel az alperesnek biztosítania kellett volna egy, a forint kölcsönöknél jelentősen alacsonyabb kamatú és törlesztő részletű kölcsönt, amellyel kompenzálja a korlátlan árfolyamkockázat viselését. Az alperes felmondása jogellenes, mert ha az EUB C-776/19. számú ítélete szerinti kompenzációt szolgáltatna volna a felperesek részére, illetve figyelembe vette volna a tisztességtelenül felszámított összeget, akkor a kölcsönszerződés felmondásakor nem lett volna hátralékos törlesztőrészlet tartozásuk vagy az csekély mértékű lett volna. Így az alperes nem mondhatta volna fel jogszerűen a kölcsönszerződést az régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján. E körben hivatkoztak a Kúria Gfv.VII.30.071/2019/9. számú ítéletében és a 4/2021. PJE határozatban foglaltakra. Álláspontjuk szerint a kölcsönszerződés érvénytelenné nyilvánítása esetén azt is meg kell állapítani, hogy a kölcsönszerződés felmondása jogszerűtlen, illetve érvénytelen a régi Ptk. 200. § (1) bekezdése és az 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján. Az eljáró bíróságok a fentieket nem vették figyelembe az ítéletük meghozatalakor, ezért jogkérdésben eltértek a 4/2021 PJE határozatban és a Kúria Gfv.VII.30.440/2019/11. számú ítéletének 15. pontjában foglaltaktól.

[51] A felperesek arra az esetre, ha felülvizsgálati kérelmük nem vezet eredményre, kérték az Európai Unió Bíróságánál előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az alábbi kérdésekben:

1. A 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdését és az 5. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás akkor tekinthető csak átláthatónak és érthetőnek illetve világosnak, ha a pénzügyi szolgáltató a szerződés megkötése előtt világos és érhető tájékoztatást ad a fogyasztónak a vonatkozásban, hogy a fogyasztót a futamidő elején olyan az EUB C-776/19-782/19. számú ítélet 101-102. pontjában meghatározott aránytalan kockázat, egy átlagfogyasztó által el nem fogadható kockázat terheli az árfolyamkockázat viselése miatt.

2. A 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdését és az 5. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás akkor tekinthető csak átláthatónak és érthetőnek illetve világosnak, ha a pénzügyi szolgáltató a szerződés megkötése előtt világos és érhető tájékoztatást ad a fogyasztónak avonatközásban, hogy nem számíthat arra, hogy a futamidő legelején stabil marad az árfolyam, és emiatt nem fog olyan árfolyam- és kamatváltozás ezen időszak alatt bekövetkezni, amely miatt a tőketartozás illetve törlesztőrészlet akár a felvételkorinak a másfélszeresére vagy duplájára is emelkedhet, és ennek következtében akár a szerződés megkötését követő egy napon vagy hónapon vagy 1-2 éven belül bármikor visszafizethetetlené és törleszthetetlené válhat a kölcsönszerződés a fogyasztó számára, mivel csak ekkor tudja a fogyasztó átlátni a futamidő teljes tartamára árfolyamkockázatnak a gazdasági helyzetére gyakorolt aránytalan kockázatát (EUB C-776/19-782/19. számú ítélet rendelkező rész 3. pont, indoklás 74. pont és 101-102. pont).

3. A 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdését és az 5. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás akkor tekinthető csak átláthatónak és érthetőnek illetve világosnak, ha a pénzügyi szolgáltató a szerződés megkötése előtt világos és érhető tájékoztatást ad avonatközásban, hogy a hitelbírálatot a felvételkori árfolyam figyelembe vételével végezte el akkor a fogyasztót a fent kifejtettek alapján arról is tájékoztatni kell, hogy a pozitív hitelbírálat nem feltétlenül jelenti azt, hogy képes lesz eleget tenni pénzügyi kötelezettségeinek a pénznem leértékelődése esetén (EUB C-776/19-782/19. számú ítélet rendelkező rész 3. pontja és EBB C-81/19. számú ügy főtanácsnoki vélemény 57. pont).

[52] A felperesek felülvizsgálati kérelmüket kiegészítették [a Pp. 412.§ (1) bekezdése szerinti határidőben], és azt kérték, hogy a Kúria változtassa meg a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Pf.20.726/2022/15. (helyesen Debreceni Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Pf.20.360/2022/45.) szám alatti másodfokú ítéletét a Tiszaújvárosi Járásbíróság 2.P.20.358/2021/24. (helyesen Hajdúszoboszlói Járásbíróság 4.P.20.049/2021/33.) szám alatt elsőfokú ítéletre is kiterjedően, és „utasítsa el” (helyesen adjon helyt) a felperesi kereseti kérelmeket(nek). Ezen túlmenően kötelezze az eljárás megismétlésére az elsőfokú bíróságot az érvénytelenség jogkövetkezményei orvoslása tárgyában.

[53] Megsértett jogszabályhelyként az Irányelv 6. cikk (1) bekezdésére, a 7. cikk (1) bekezdésére és az azok kizárólagos értelmezését adó EUB ítéletekre (C-80/21.-C-82/21., C-932/19., C-19/20., C-266/13., C-204/21., C-705/21., C-483/16., C-118/17., C-177/20., C-144/99., C-129/00., C-154/21., C-106/77., C-26/13., C-92/11., C-188/07., C-377/14., C-243/08., C-137/08., C-495/19., C-19/20., C-618/10., C-125/18., C-229/19.-C-289/19., C-472/20., C-147/16., C-968/14.-C-570/14., C-869/19., C-561/19., C-689/13., C-397/11., C-511/17., C-620/17., C-470/12., C-260/18., C-118/17., C-51/17., C-154/15.), az Európai Unióról szóló szerződés (a továbbiakban: EUSZ) 19. cikkére, az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkére, valamint a DH1 tv. 3.§ (1) és (2) bekezdéseire, továbbá a DH2 tv. 37. §-ára és a 37/A. §-ára hivatkoztak.

[54] Érvelésük szerint az eljáró bíróságok az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése értelmében nem minősülnek az uniós jog alapján eljáró bíróságoknak, sérült az EUMSZ 256. cikk (3) bekezdése, hiszen a tagállami bíróság elvonja az EUB hatáskörét az uniós jog értelmezését

illetően úgy, hogy kizárja az EUMSZ 267. cikke szerinti előzetes döntéshozatal iránti eljárás kezdeményezését. Az anyagi jogsértés abban valósult meg, hogy a releváns EUB ítéletek ellenére az eljáró bíróságok nem vizsgálták meg a szerződés részleges vagy teljes semmisségét a DH1. törvényben szerepelő megdönthetetlen törvényi vélelem alapján. A kamat hiánya teljes semmisségi ok, ám annak esetleges orvoslása nem hat ki a vélelemmel érintett semmisségi okra, így a szerződés változatlanul semmis. A per azért is tisztességtelen, mert a C-19/20. szám alatti EUB ítélet alapján uniós anyagi jogi tájékoztatási kötelezettsége volt a perbíróságoknak. A tagállami bíróságnak nincsen joga a semmis feltételt egyéb feltétellel behelyettesíteni, így valójában új tartalommal bíró szerződést létrehozni, ez érinti az indexálást és a kamatot is. A hatályon kívül helyezés másodlagos indítványa azon alapul, hogy a perbíróságok az EUB ítéletekben előírt vizsgálatot meg sem kísérelték felfolytatni, így nem téves jogszabály alkalmazás vagy hibás mérlegelés történt, hanem az uniós jog anyagi jogi hatályától oldották el magukat a bíróságok (Pp. 413. § (1) bekezdés b) pont).

[55] A felperesek felülvizsgálati érvelése szerint a külön vételi és eladási árfolyamok alkalmazásának tisztességtelensége miatt a perbeli kölcsönszerződés egészében érvénytelen, mert az érintett feltételek kiesése folytán visszamaradó tartalommal a szerződés főtárgya oly mértékben változik meg, hogy az a felek szerződéskötési szabadságát sérti. Kógens szabállyal [DH1 tv. 3.§ (2) bekezdés] a kieső szerződési tartalmat nem lehet behelyettesíteni, illetve részleges semmisség esetén a diszpozitív szabállyal történő behelyettesítésre sincs lehetőség. A DH törvények utólagos kógens rendelkezést tartalmaznak, amelyek kizárják az eredeti jogi és ténybeli állapot helyreállítását, így az Irányelv biztosította jogvédelmet csökkentik, illetve megszüntetik. Álláspontjuk szerint megvonták a fogyasztók Irányelvben biztosított hatékony jogvédelemét és annak sérelmétől visszatartó erő alkalmazására biztosított jogát azzal, hogy a DH1 tv. 3. § (2) bekezdésének kógens szabályával behelyettesítették a kieső tisztességtelen általános szerződés feltételt.

[56] Előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmet is előterjesztettek az Irányelv 6. cikk (1) bekezdése és 7. cikk (1) bekezdése értelmezésére az alábbi kérdésekben:

[57] „Az irányelvben foglalt hatékony védelemmel összeegyeztethető-e azon tagállami bírósági ítélkezési gyakorlat, mely a diszpozitív normával történő behelyettesítés tilalma kapcsán ugyan figyelembe veszi a C-80/21.-C-82/21. sz. alatti ítéletben foglaltakat, ám annak közvetlen anyagi jogi hatályától úgy vonja el magát, hogy a kógens normával történő behelyettesítés tilalmát nem látja tiltottnak az EUB jogértelmezéséből következőnek, így a jogvédelem szintje kapcsán nem teszi vizsgálat tárgyává a C-932/19. sz. alatti ítélet 48. pontjában említett fogyasztói visszautasítási jogot, illetve a C-26/13. sz. alatti ítéletben megfogalmazott azon körülmény fennálltát, mely a fogyasztót érő különösen jelentős hátrányra vonatkozik, illetve a C-19/20. sz. alatti döntés 97. pontjában foglalt anyagi jogi tájékoztatás kiadását egyáltalán nem tartja követendően a peres felek közötti jogvitában.

[58] Ezen túlmenően a Charta 47. cikkében foglaltakkal ellentétesnek minősül-e az a bírói gyakorlat, mely az irányelvben foglalt jogvédelemtől megfosztja a fogyasztót arra való hivatkozással, hogy a nemzeti jog ilyen jogok érvényesítését kizárja?”

[59] Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmükbe az alábbi két kérdés feltételét indítványozták:

[60] „Jelentheti-e a hatékony bírói jogvédelem megtagadása, a fogyasztói jogok érvényesíthetőségének kizártsága azt, hogy a fogyasztó csak a magyar állam elleni kártérítési perben kérje úgy kárainak megtérítését, hogy közben a fogyasztói szerződés részévé váló általános szerződéses feltételből olyan kötelezettsége fakadjon, melyet állami kényszerrel hajtanak végre?

[61] A Kúria az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének harmadik mondatával, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének második bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 267. cikk értelmében vett független és pártatlan bíróságnak minősül-e?”.

[62] A felperesek a felülvizsgálati eljárásban tartott tárgyalás előtti napon a Kúria eljárásának szabálytalansága ellen kifogást nyújtottak be, amiben sérelmezték az eljáró tanács összetételét, ítélezési gyakorlatát, a tisztességes eljárás elvének sérelmét (a felülvizsgálati ügyben tartott tárgyalásról a nyilvánosság kizárását és a sajtó kirekesztését), a hivatalbóli eljárás elvének a sérelmét.

[63] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult. Kiemelte, hogy a perbeli tájékoztató a Jpe.I.60.015/2021/15. számú határozatnak, az EUB C-186/16. számú határozatnak, a C-51/17 EUB ítéletnek és a C-776/19 – C-782/19. számú egyesített ügyekben született döntésnek megfelel. Hangsúlyozta, hogy Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat meghozatalát követően a Kúria Gfv.VI.30.226/2021/9 számú határozatában is állást foglalt már a tájékoztató megfelelőségéről, ezen joggyakorlat a határozatot követően kötelező erejűként hivatkozható. A Kúria Gfv.VI.30.467/2020/9. számú ítélete sem tért el jogkérdésben a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatban foglaltaktól, így ezen kúriai ítélet is hivatkozható precedensként.

[64] A felpereseknek nem volt olyan kereseti kérelme, tényállítása, miszerint nem volt lehetőségük a szerződés valamennyi feltételeinek megismerésére a szerződés aláírása előtt, és ezen okból kéri a szerződés érvénytelenségének megállapítását.

[65] A bírói gyakorlat szerint az eset összes körülményei alapján kell megállapítani, hogy a tájékoztatás kellő időben történt-e, erre vonatkozóan hivatkoztak a Kúria Pfv.VI.30.467/2021 számú ítéletére. A 6/2013. PJE határozat értelmében a tájékoztatási kötelezettség nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére.

[66] A C-609/19 és a C-776/19-C-782/19 számú ítéletekre hivatkozással előadta, hogy tiszteletben tartotta az átláthatóság követelményét, részletes és érthető tájékoztatást adott a devizakockázatról. A tájékoztatás alkalmas arra, hogy egy szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó megértse, miszerint az árfolyamváltozásból eredő kockázat a szerződés teljes időtartama alatt fennáll.

[67] Álláspontja szerint az eljáró bíróságok helytállóan állapították meg a felmondás jogszerűségét és érvényességét.

[68] A felülvizsgálati kérelem kiegészítése az érdemi elbírálásra alkalmatlan, figyelemmel arra, hogy: a 149. oldalon nem a jelen ügyben született első- és másodfokú határozat megváltoztatását kéri a felperesi kereset elutasítása mellett; a jelen perrel összefüggő határozott felülvizsgálati kérelmet nem terjesztettek elő.

[69] A felülvizsgálati eljárás nem folytatása a jogerősen befejezett pernek, amiből az következik, hogy nem lehet tárgya olyan tény-, vagy jogkérdés, amely a megelőző eljárásokban nem merült fel, amelyre a felek korábban nem hivatkoztak (BH2015. 18., BH2002. 447., BH2002. 283.).

A Kúria döntése és jogi indokai

[70] A felperesek eljárás szabálytalansága elleni kifogását a Kúria nem tartotta megalapozottnak az alábbi indokok miatt.

[71] A tisztességes eljáráshoz való jog (vagy ahogy arra a felperesek hivatkoztak: a fair eljárás) a bírósági eljárások megkerülhetetlen alapelve. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikk (1) bekezdése mindenkinek jogot biztosít arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és észszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogai és kötelezettségei tárgyában. Ezzel összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alkotmányos alapjogként rögzíti a pártatlan elbíráláshoz való jogot. Az Egyezményhez hasonlóan rögzíti: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el”. A felperesek érvelése szerint a Kúria már a tárgyalás előtt adminisztratív eszközökkel el kívánta érni a nyilvánosság kizárását, és a tárgyalásra a sajtó munkatársait sem engedi be. A Kúria azonban hangsúlyozza, hogy a jogvitát nyilvános tárgyaláson bírálta el a Pp. 231. § (1) bekezdés alapján, a nyilvánosság kizárására nem került sor. A Pp. 235. § (1) bekezdése alapján az elnök a tárgyalás szabályszerű lefolytatása és biztonságának megőrzése érdekében -amelynek során nemcsak a felperesek, hanem az alperes tisztességes eljáráshoz való jogát is figyelembe kellett venni - meghatározta a tárgyalás helyszínéül kitűzött, a P.II. tanács részére a Kúria SZMSZ-e 63. § (5) bekezdés szerinti szervezeti rendben meghatározott tárgyalóterem befogadó képességére tekintettel a hallgatóság létszámát, és a regisztráció sorrendje alapján jöhettek oda be érdeklődők és a sajtó munkatársai. A sajtó részéről két munkatárs is jelen volt, akik kép- és hangfelvételt készítettek a teljes tárgyalásról.

[72] A felperesek sérelmezték az eljáró tanács összetételét is. A Kúria ezzel összefüggésben hangsúlyozza: a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) törvényes bíróhoz való jogot szabályozó 8. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „a törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró”. Ennek megfelelően történt az ügy kiszignálása az eljáró tanácsra. Az ügyelosztási rendet az azt megelőző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévből kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [Bszi. 9. § (1) bekezdés].

[73] A felperesek az eljáró tanács ítélezési gyakorlatát elemezve két ügyből két kiragadott bekezdésre alapozták azt a véleményüket, hogy az eljáró tanácsban ítélező bírák egy részének törvénykezési gyakorlata „rendszerszinten uniós jogot, irányelvet sértő”. A Kúria azonban kiemeli: az eljárás szabálytalansága elleni kifogásnak csak az adott eljárásban felmerülő szabálytalanság lehet a tárgya, az eljáró tanács más ügyekben hozott döntése nem.

[74] A felperesek alaptalanul hivatkoztak az eljárás szabálytalansága elleni kifogásukban a hivatalbóli eljárás elvének a sérelmére is. A Kúria előtti eljárásban a kifogás benyújtásáig csak a tárgyalás kitűzésével összefüggő eljárási cselekményeket foganatosított a bíróság, tárgyalás tartására és határozat hozatalára még nem került sor. A fél a Pp. 156. § (1) bekezdése értelmében az eljárás szabálytalanságát abban a körben kifogásolhatja, amely körben az adott bírói fórum eljárási cselekményeket foganatosított vagy határozatot hozott. Ezen túl a Kúria az EUB C-511/17. számú ügyben hozott döntésére utal. Eszerint a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló fogyasztói irányelv 6. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely a fogyasztó által annak megállapítása iránt indított kereset tárgyában jár el, hogy a fogyasztó által az eladóval vagy szolgáltatóval megkötött szerződésben foglalt bizonyos feltételek tisztességtelenek, csak azokat a feltételeket köteles megvizsgálni, amelyek kapcsolódnak a

jogvitának a felek által meghatározott tárgyhöz, amint rendelkezésére állnak az ehhez szükséges – adott esetben bizonyításfelvétellel kiegészített – jogi és ténybeli elemek. Nem köteles viszont hivatalból és egyenként megvizsgálni a nemzeti bíróság az összes többi olyan szerződési feltételt, amelyeket a fogyasztó keresettel nem támadott, annak vizsgálata érdekében, hogy e feltételek tisztességteleneknek minősülnek-e. A fogyasztói irányelv 4. cikkének (1) bekezdését és 6. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy jóllehet a fogyasztó követeléseinek alapjául szolgáló szerződési feltétel tisztességtelen jellegének értékeléséhez figyelembe kell venni a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató által megkötött szerződés összes többi feltételét, e figyelembevétel önmagában nem vonja maga után az eljáró nemzeti bíróság kötelezettségét arra, hogy hivatalból vizsgálja meg ezen összes feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét.

[75] A fenti indokok alapján a Kúria a felperesek eljárás szabálytalansága iránti kifogását a Pp. 156. § (2) bekezdése alapján elutasította.

[76] A Kúria a továbbiakban a felperesek által indítványozott előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szükségességét vizsgálta. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikk (2) bekezdése alapján előzetes döntéshozatali eljárást a jogvita eldöntéséhez szükséges uniós jogkérdés vonatkozásában lehet indítványozni. Nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének, ha a felmerülő jogkérdés az ügy elbírálása szempontjából nem releváns, a hivatkozott uniós rendelkezést az Európai Unió Bírósága már értelmezte, vagy az uniós jog helyes értelmezése annyira nyilvánvaló, hogy azzal kapcsolatban ésszerű kétség nem merül fel (283/81.sz.CILFIT-ügy 21. pont).

[77] A felperesek az Irányelv 6. cikk (1) bekezdésének és 7. cikk (1) bekezdésének értelmezése körében két kérdésben indítványozták előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. A Kúria azonban kiemeli, hogy az EUB már számos – a felperesek által is hivatkozott EUB C-932/19., C-26/13., C-705/21.– határozatában értelmezte ezeket a jogkérdéseket. A fentiekén túl a jelen ügyben a jogvita eldöntéséhez ezek a jogkérdések nem szükségesek, mert a felperesek keresete nem tartalmazott a különmemű árfolyamok kikötése miatt a teljes szerződés semmisségének megállapítására és a DH törvényekben foglaltaktól eltérő jogkövetkezmények levonására irányuló kérelmet. Erre irányuló kereset hiányában ilyen kérelmet a másodfokú bíróság jogerős ítéletében sem bíralt el. A felülvizsgálati eljárás tárgya pedig a jogerős ítélet [Pp. 406.§ (1) bekezdés], amely csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, amely az első- és másodfokú eljárásnak is tárgya volt (BH2017.232.II., BH2002.283.II.).

[78] A felperesek az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt két kérdésben indítványozták előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. A Kúria azonban hangsúlyozza, hogy előzetes döntéshozatali eljárást az EUMSZ 267. cikk (2) bekezdése alapján csak a jogvita eldöntéséhez szükséges uniós jogkérdésben lehet indítványozni. A felperesek által feltett kérdések (a Kúria független és pártatlan bíróság-e, a hatékony bírói jogvédelem megtagadása miatti magyar állam elleni kártérítési per kérdése) pedig a felülvizsgálati kérelem elbírálására nem hatottak ki.

[79] A felperesek az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének és 5. cikkének értelmezése körében három kérdésben indítványozták előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. A Kúria azonban kiemeli, hogy az EUB már számos – a felperesek által is hivatkozott EUB C-26/13., C-186/16., C-51/17., C-776/19-C-782/19. számú egyesített ügy, C-227/18., C-670/2020. – határozatában értelmezte a jelen perben releváns jogkérdéseket: az árfolyamkockázati tájékoztatás mikor tekinthető átláthatónak, érthetőnek, illetve világosnak. Ehhez képest nem merült fel olyan hivatkozás, ami indokolná az EUB előtt előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.

[80] A Kúria mindezek alapján a felperesek indítványát a Pp. 130. § (3) bekezdése alapján elutasította.

[81] A Kúria hangsúlyozza, hogy jelen ügyben felülvizsgálat engedélyezése iránti eljárás nem volt folyamatban, így az annak felfüggesztésére irányuló felperesi indítvány felől sem kellett dönten. A jelen per olyan vagyoni jogi pernek minősül, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték az ötmillió forintot meghaladta és a másodfokú bíróság részben eltérő jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta helyben az elsőfokú bíróság ítéletét, ezért a felülvizsgálat nem volt kizárt a Pp. 408. § (1) és (2) bekezdése alapján. Erre tekintettel a felülvizsgálat nem volt kivételes engedélyhez kötött (Pp. 409. §).

[82] A felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálása előtt a Kúria az alábbiakra mutat rá. A Pp. 413. § (1) bekezdése és a 423. § (1) bekezdése alapján a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhely, az ott előadott jogszabálysértés, valamint a kérelem jogi indokai által meghatározott keretei között vizsgálhatja felül.

[83] A felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II.15.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 3. pontja szerint a felülvizsgálati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása. Az előbbivel szemben az a követelmény érvényesül, hogy a fél a felülvizsgálati kérelemben pontosan jelölje meg a jogforrást és azon belül azt a konkrét jogszabályhelyet, amelynek megsértésére hivatkozik. A jogszabálysértés tartalmi körülírása keretében pedig a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek szöveges formában is meg kell fogalmaznia a jogerős ítélet általa sérelmezett és a rendkívüli perorvoslatot megalapozó fogyatékoságát, amellyel kapcsolatosan részletesen ki kell fejtenie jogi álláspontját. A felülvizsgálati kérelem tartalmi kellékeinek további lényeges jellegzetessége a közöttük kimutatható szoros logikai és perjogi kapcsolat fennállása. A törvény előírásából okszerűen következik, hogy a tartalmi elemek között olyan szoros összefüggésnek kell fennállnia, miszerint a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölésének, valamint a fél ezzel összefüggő jogi érvelésének egy és ugyanazon jogszabálysértéshez kell kapcsolódniuk, és ehhez a logikai láncolathoz kell kapcsolódnia a felülvizsgálati kérelem petitum részének (azaz milyen tartalmú döntést kér a Kúriától), mert csak együtt alkalmasak arra, hogy kijelöljék a rendkívüli perorvoslati eljárás formai és tartalmi kereteit.

[84] Ha a fél felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletet több okból is támadja, vagyis több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásnak rendelkeznie kell Pp. 413. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott tartalmi követelményekkel (PK vélemény 6. pontja). Érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a Pp. 413. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek.

[85] A Kúria elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a felperesek felülvizsgálati kérelme és annak kiegészítése megfelel-e ezeknek a jogszabályi feltételeknek.

[86] A felperesek felülvizsgálati kérelmük kiegészítésében – nyilvánvaló elírás folytán ellentétes döntés hozatalát kérték a Kúriától, mint amit a felülvizsgálati kérelmük tartalmazott – a jogerős döntés szerinti határozat, azaz a saját keresetüket elutasító döntés meghozatalát kérték. Előadásukat e körben a tárgyaláson helyesbítették.

[87] A Kúria hangsúlyozza továbbá: a felperesek felülvizsgálati kérelmük kiegészítésében jogszabálysértésként jelölték meg az Irányelv több rendelkezésének és az EUB egyes ítéleteinek nem megfelelő alkalmazását. A Kúria megjegyzi, az EUMSZ 288. cikke alapján az irányelv mint uniós jogforrás kétszintű, közvetett jogi szabályozó eszköz, aminek tartalmát a tagállamok kötelesek a nemzeti jogrendszerükbe beépíteni. A tagállami bíróságoknak az

irányelvet átültető nemzeti jogszabályt kell alkalmazniuk, amelynek értelmezése során az irányelvben megfogalmazott cél megvalósítására kell törekedniük (C-91/92. sz. Paola Faccini Dori ügyben 1994. július 14-én hozott ítélet 26. pont, C-240-244/98. sz. Oceano Grupo és társai egyesített ügyekben 2000. június 27-én hozott ítélet 32. pont; a fogyasztói szerződéssel kapcsolatos közérdekű kereset elbírálásának egyes kérdéseiről szóló 3/2011. (XII. 12.) PK vélemény 2. pontjának indokolása). Amennyiben a tagállam eleget tesz implementációs kötelezettségének, az irányelv közvetlen bírósági alkalmazása fogalmilag kizárt. Az Irányelv rendelkezéseit a perben releváns időszakban az régi Ptk.-ba és a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendeletbe ültették át, amely magyar jogforrások vonatkozó rendelkezéseit – mivel arra a felperesek felülvizsgálati kérelmük kiegészítésében nem hivatkoztak – a Kúria nem vizsgálhatta.

[88] A Kúria rámutat, az EU Alapjogi Chartája rendelkezéseinek címzettjei, annak 51. cikk (1) bekezdése értelmében az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Rendelkezéseire tagállami bíróság előtt kizárólag uniós jogi aktusok értelmezése, illetve jogszerűségének megítélése tekintetében lehet hivatkozni.

[89] Mindezek alapján az Irányelv 6. cikk (1) bekezdése, a 7. cikk (1) bekezdése, valamint az EU Alapjogi Chartája 47. cikke jelen ügyben nem minősül olyan jogszabálynak, amelynek megsértésére a nemzeti bíróság előtt közvetlenül lehetne hivatkozni.

[90] A felperesek felülvizsgálati kérelmük kiegészítésében arra is hivatkoztak, hogy az „...EUSZ 19. cikk (1) bekezdése értelmében az első- és másodfokú bíróságok nem minősülnek az uniós jog alapján bíróságnak, mert képtelenek az uniós jog tényleges érvényesülését és a hatékony bírói jogvédelmet biztosítani.” A Kúria hangsúlyozza, hogy az EUSZ 19. cikke az Európai Unió Bírósága szervezeti, hatásköri kereteit szabályozza, annak a tagállami bíróságok előtti eljárásokban nincs közvetlen hatálya (26/62. sz. van Gend & Loos ügyben 1963. február 5-én hozott ítélet), ezért e jogszabályhely megsértése jelen perben fogalmilag kizárt.

[91] A Kúria hangsúlyozza továbbá, hogy a felülvizsgálati eljárás tárgya a jogerős ítélet, amely csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, amely az első- és másodfokú eljárásnak is tárgya volt (BH2017.232.II., BH2002.283.II.), a felülvizsgálatnak csak olyan jogi álláspont, mulasztás szolgálhat alapjául, amely az eljárás korábbi szakaszaiban is a per tárgya volt (BH1996.372.). A fentiekből következően alapvető elvárás a felülvizsgálati kérelemmel szemben – annak érdemi elbírálásához és eredményességéhez – hogy a hivatkozásai az ismertetett tartalommal megfeleltethetők legyenek a jogerős ítéletnek: a felülvizsgálatot kérő félnek a jogerős ítélet indokaival, érveivel szemben, azok cáfolatára kell az ellenérveit megfogalmaznia (Kúria Gfv.III.30.316/2022/8.). Másrészt a felülvizsgálati kérelem egyes tartalmi elemei között szoros logikai és perjogi kapcsolat álljon fenn.

[92] A felperesek a felülvizsgálati kérelmük kiegészítésében anyagi jogszabálysértésként a DH1 törvény 3. § (1) és (2), valamint a DH2 törvény 37. és 37/A. bekezdésének sérelmére is hivatkoztak. Ezzel összefüggő, ezen jogszabályhelyen nyugvó jogállításuk az eljárás korábbi szakaszaiban nem volt. Azon túl, hogy a másodfokú bíróság a jogerős ítéletében rögzítette, hogy a DH2 törvény szerinti elszámolás megtörtént, és annak összegét a felmondás jogszerűségének meghatározásakor figyelembe vette, a felülvizsgálati kérelem kiegészítésében megjelölt DH1 törvény 3. § (1) és (2) bekezdését, valamint a DH2 törvény 37. §-át és 37/A. §-át a bíróságoknak alkalmazniuk nem kellett. E jogszabályhelyek megsértésére, nem megfelelő alkalmazására hivatkozással a felperesek a jogerős ítélet felülvizsgálatát nem kérhették.

[93] A felperesek felülvizsgálati kérelmének érdemben elbírálható része nem alapos.

[94] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben azzal érveltek, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás nem volt megfelelő. Az nem volt érthető, világos és átlátható, mivel: nem a szerződéskötést megelőzően, illetve nem megfelelő időben kaptak tájékoztatást az árfolyamkockázatról; az nem adott teljeskörű tájékoztatást az árfolyamkockázat vállalásának gazdasági következményeiről, az aránytalan kockázat áthárításáról; téves volt a tájékoztatás a kamat vonatkozásában is; annak alapján alappal gondolhatták úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége a futamidőn belül.

[95] A Kúria kiemeli, hogy a perbeli szerződés megkötésekor nem volt olyan jogszabályi előírás, amely arról rendelkezett volna, hogy a szerződéstervezetet, az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást a szerződés megkötését megelőzően mennyi idővel kell átadni. A régi Hpt. perbeli kölcsönszerződés megkötésekor hatályos 203. § (6) bekezdése nem írta elő, hogy mely időpontban kell a pénzügyi intézménynek feltárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot.

[96] Önmagában abból a körülményből, hogy a fogyasztó közvetlenül a szerződéskötést megelőzően kapott tájékoztatást az árfolyamkockázatról, nem következik sem az, hogy a tájékoztatás nem felelt meg a tisztességes tájékoztatással szembeni elvárásoknak, sem az, hogy megfelelt. A Kúria vonatkozó joggyakorlatából következik: e kérdés megítélése során az eset összes körülményét figyelembe véve a rendelkezésre álló bizonyítékokat mérlegelve kell állást foglalni (Gfv.VII.30.286/2020/4., Gfv.VI.30.467/2020/9.). A felülvizsgálati eljárásban annak is ügydöntő jelentősége lehet, hogy a másodfokú bíróság hogyan foglalt állást ebben a kérdésben, hiszen a bizonyítékok felülmérlegelésére a rendkívüli perorvoslati eljárásban csak kivételes esetben kerülhet sor.

[97] A felperesek arra helyesen hivatkoztak: jogkérdésnek minősül, hogy a szerződéskötést megelőzően kell a fogyasztóknak tájékoztatást kapnia az árfolyamkockázatokról. Az azonban már nem jog-, hanem ténykérdés, hogy adott ügyben valóban a szerződéskötést megelőzően kapott-e tájékoztatást a fogyasztó. A másodfokú bíróság a fenti szempontból jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapította meg [Pp. 279. § (1) bekezdés] és erről a másodfokú bíróság ítélete indokolása [36]-[40] bekezdésében részletesen számot is adott. A Kúria kiemeli, hogy a felperesek felülvizsgálati kérelmükben az első-, illetve másodfokú bíróság mérlegelési tevékenységét nem vitatták, megsértett jogszabályhelyként a Pp. 279. §-át nem jelölték meg. A Kúria erre tekintettel nem mérlegelhetette felül a bizonyítékokat, érdemben nem vizsgálhatta az erre vonatkozó érveket és ebből következően nem állapíthatott meg eltérő tényállást sem, mert a felperesek a Pp. - bizonyíték mérlegelést szabályozó 279. § (1) bekezdését nem jelölték meg megsértettként. A hivatkozott anyagi jogszabálysértéseket is csak a másodfokú bíróság bizonyíték mérlegelésének eredményeként megállapított tényállás alapján, abból kiindulva vizsgálhatta. A jogerős ítélet irányadó tényállása alapján a másodfokú bíróság jogszerűen vonta le azt a következtetést, hogy a felperesek a tájékoztatót a szerződéskötés előtt írták alá és a felpereseknek a tájékoztató áttanulmányozására kellő idő állt rendelkezésükre {[37] – [40] bekezdés}.

[98] A fent kifejtettekre tekintettel a jogerős ítélet jogkérdésben nem tért el a Kúria Jpe.60.015/2021/15. számú határozata [11] és [16] pontjától, az nem sérti a régi Ptk. 4. § (4) bekezdését, a 209. § (1) bekezdését, a 209/A. § (2) bekezdését, a 217. § (1) bekezdését, valamint a régi Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdését.

[99] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben azzal is érveltek, hogy az alperes eljárása nem felelt meg a szakmai protokollnak, a 9/2006. (XI. 7.) PSZÁF ajánlásban foglaltaknak. A

Kúria azonban hangsúlyozza, hogy a hivatkozott ajánlás, szakmai protokoll nem minősül jogszabálynak. Ha pénzügyintézet nem ezeknek megfelelően járt el, az önmagában nem eredményezi az adott szerződés érvénytelenségét. A régi Ptk. 205. § (3) bekezdésében írt együttműködési kötelezettség esetleges megszegése – többlet tényállási elem hiányában – szintén nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét.

[100] A felperesek alaptalanul sérelmezték, hogy a tájékoztató tartalma nem volt átlátható, világos és érthető.

[101] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a 2021. november 22-én meghozott és a Magyar Közlöny 2021. évi 243. számában 2021. december 28-án közzétett Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú – a bíróságok számára kötelező iránymutatást tartalmazó – határozata (a továbbiakban: JPE határozat) értelmében a 2/2014. PJE határozat I. pontja azzal a kötelező (kiegészült) értelmezéssel alkalmazható, miszerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizaárfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet. A JPE határozat indokolása értelmében a fogyasztónak tájékoztatást kell kapnia azon árfolyamkockázatról, amelynek ki van téve, így arról is, hogy a kockázat számára esetlegesen gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben a kölcsönt törleszteni kell és amelyben rendszerint jövedelmét kapja, leértékelődik. Ennek keretében a szolgáltatónak fel kell hívnia a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra. Ezzel összefüggő indokolást tartalmaz az EUB C-227/18. végzés 35. pontja és a C-186/16. számú ítélet 50. pontja.

[102] A Kúria – a jogerős ítélettel összhangban – a tájékoztató és a perbeli kölcsönszerződés VII.2. pontjának tartalmát a JPE határozatban megfogalmazott, a 2/2014. PJE határozatot kiegészítő elveknek és az EUB határozatainak megfelelően vizsgálta és állapította meg, hogy azok (együttesen) megfelelnek a fenti kritériumoknak, mert azokból egyértelműen megállapítható a korlátlan árfolyamkockázat mibenléte, annak a felperesi fogyasztó gazdasági helyzetére gyakorolt esetleg korlátlan mértékű negatív hatása. A tájékoztató világosan és érthetően tartalmazza a külföldi kamatnak és a ténylegesen alkalmazott kamatnak a törlesztőrészletre gyakorolt hatását, az árfolyamváltozás lehetőségét, annak a törlesztőrészletre gyakorolt hatását. Egyértelműen felismerhető az is, hogy az árfolyam felső határ nélkül változhat, az árfolyamkockázat korlátozás nélkül a fogyasztót terheli.

[103] A JPE határozat meghozatalát megelőzően és az követően is vizsgálta a Kúria az alperes fenti árfolyamkockázati tájékoztatóját, és megállapította annak megfelelőségét (Pfv.I.20.125/2021/3., Pfv.I.21.062/2019/14., Pfv.VIII.20.623/2021/13., Gfv.VII.30.371/2020/7., Gfv.VII.30.220/2020/6., Gfv.VI.30.149/2021/7., Gfv.VI.30.229/2021/6., Gfv.VI.30.364/2021/4.). A jelen ügyben nem merült fel olyan körülmény, amely azt indokolná, hogy a Kúria eltérjen az említett számú ítéletekben kifejtett állásponttól.

[104] A felperesek hivatkoztak az EUB C-186/16., a C-609/19., a C-670/20. és a C-776/19. számú határozatokra abban a körben, hogy az alperes stabil árfolyammal számolt a futamidő végéig, és nem adott tájékoztatást az árfolyamváltozást befolyásoló gazdasági háttérrel. Az említett EUB döntésekben a vizsgált szerződések kiindulópontja az volt, hogy az EUR és a CHF paritása nem változik, ezzel szemben a perbeli esetben az alperes tájékoztatta a felperest

az árfolyamkockázatról és annak gazdasági háttéréről is. A Kúria kiemeli a felperesek felülvizsgálati érvelésével szemben, hogy az alperes nem számolt stabil árfolyammal, éppen ellenkezőleg, arról tájékoztatta a felperest, hogy a deviza átváltási aránya a napi piaci mozgások hatására változhat. Arra is felhívta a figyelmüket, hogy egy esetleges kedvezőtlen árfolyamemelkedés számukra előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. Bemutatta az árfolyamkockázat mechanizmusát, tájékoztatta őket arról, hogy a kölcsön kamatait a kiválasztott deviza iránti nemzetközi kereslet-kínálat alapján alakuló elszámoló árak határozzák meg.

[105] A fenti tájékoztatás megfelelt az EUB C-186/16. számú ítélet 58. pontja szerinti kritériumoknak, hiszen az esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás, emelkedés esetére jelezte, hogy ebben az esetben a fogyasztónak előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget fog ez okozni. Felhívta a fogyasztó figyelmét arra, hogy az átváltási árfolyam a napi piaci mozgások hatására változhat. Az árfolyamkockázati tájékoztató tartalma szerint az árfolyam bármikor, tehát a futamidő elején is változhat a fogyasztó számára kedvezőtlenül is. A Kúria hangsúlyozza: az EUB C-186/16. számú ítélet [47] és [58] pontjaiból nem következik, hogy a tájékoztatásnak kifejezetten tartalmaznia kell, hogy már a futamidő legelején is bármikor reálisan bekövetkezhet az árfolyamingadozás, hanem általánosan kell arról tájékoztatni a fogyasztót, hogy bármikor (és ebben természetesen beleértendő a futamidő legeleje is) változhat az árfolyam. Ezt tartalmazza ez EUB C-776/19-C-782/19. számú ítélet [62], [101]-[102] pontja, valamint rendelkező része 3. pontja is.

[106] A felperesek azzal is érveltek, hogy az EUB C-776/19-C-782/19. számú ítélete után meg kell különböztetni a „jelentős” és az „aránytalan” kockázatot jelentő árfolyamváltozás fogalmát. A Kúria kiemeli, hogy az EUB C-776/19-C-782/19. számú ítélete rendelkező részének 5. pontja valóban elkülöníti a jelentős egyenlőtlenséget és az aránytalan árfolyamkockázatot, azonban nem olyan értelemben, mint ahogyan azt a felperesek állítják. A döntés lényege szerint: ha az árfolyamkockázat felső határa nem korlátozott, akkor a fogyasztó aránytalan árfolyamkockázatot vállal, amely a felek említett szerződéséből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idézhet elő. Az ítélet az aránytalan kockázat vállalását tekinti a - jogok és kötelezettségek viszonyrendszerében - jelentős egyenlőtlenségnek, amely összhangban áll a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelen szerződési feltétel fogalmával. Nem annak van jelentősége a tájékoztató tartalmát illetően, hogy abban „jelentős” vagy „aránytalan” árfolyamkockázat szerepel-e szó szerint, hanem annak, hogy abból kitűnik-e az árfolyamkockázat korlátlansága. Az alperes által alkalmazott tájékoztatás egyértelműen rögzíti, hogy a kedvezőtlen árfolyamváltozás előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okoz, ami önmagában is arra utal, hogy a fogyasztó korlátlan árfolyamkockázatot vállal.

[107] A Kúria kiemeli, hogy a felperesek által hivatkozott EUB ítéletek arra mutatnak rá, hogy az átláthatóság követelményének az olyan szerződési feltétel felel meg, amelyben a szolgáltató tájékoztatja a fogyasztót az árfolyamváltozásra esetlegesen kiható gazdasági háttérrel. Azt azonban nem határozzák meg, hogy ez milyen módon valósul meg, a gazdasági háttér tekintetében melyek azok a körülmények, amelyekről köteles tájékoztatást adni (így különösen a felperesek által megjelölt menekülővaluta, gazdasági válság megléte, MNB 2004-es stabilitási jelentés). Az alperes által adott tájékoztató tartalmazta, hogy a kedvezőtlen árfolyamváltozás a fogyasztónak előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat, és tájékoztatta az árfolyamváltozásra esetlegesen kiható gazdasági háttérrel is (napi piaci mozgások, a finanszírozás devizaneme és a forint paritásának változása).

[108] A kamat tekintetében a másodfokú bíróság ítéletének [44] bekezdésében helyesen hivatkozott arra, hogy a jelen esetben a felperesek részére adott tájékoztatás kitért a

kamatkockázat kérdésére is. Rögzítette, hogy a hitel kamatait a kiválasztott deviza iránti nemzetközi kereset-kínálat alapján alakuló elszámoló árak (LIBOR, EULIBOR) határozzák meg, a kamatláb rendszeres időközönként változik és a kiválasztott devizanem mindenkor piaci viszonyaihoz fog igazodni. A másodfokú bíróság arra is helyesen mutatott rá, hogy a kamat meghatározása körében a felperesek téves tájékoztatásra hivatkoztak, azonban ez okból nem támadták meg határidőben a szerződést [régi Ptk. 236.§ (1) bekezdés].

[109] Helytálló volt az eljáró bíróságok érvelése a tekintetben is, hogy a hitelbírálat nem akadályozta a felpereseket abban, hogy az árfolyamkockázatot felismerjék. A hitelképesség nem egyedül a jövedelmi viszonyokra, hanem a kölcsönszerződést biztosító jelzálogfedezet kikötésével összhangban a fogyasztó további vagyoni viszonyaira is kiterjedt. A hitelbírálat eredményéből ezért nem következethettek a felperesek a szerződés teljes futamideje alatt fennálló teherviselő képességükre. A gondos hitelbírálat sem alkalmas annak kizárására, hogy a fogyasztó a fizetési kötelezettségét a szerződés futamideje alatt akár személyes körülményeiben bekövetkezett változás okán is esetlegesen már nem tudja teljesíteni.

[110] A fent kifejtettekre tekintettel az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tartalma tekintetében a jogerős ítélet nem sérti a régi Ptk. 205. § (3) bekezdését, a 209. § (1) bekezdését, a 209/A. § (2) bekezdését és jogkérdésben nem tért el a Kúria JPE.60015/2021/15. számú határozatának 11., 14., illetőleg 16. pontjában foglaltaktól.

[111] A felperesek a felmondás jogszerűtlensége, érvénytelensége körében arra hivatkoztak, hogy az alperes felmondása azért jogszerűtlen és azért ütközik a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontjába, mert ha az alperes az EUB C-776/19. számú ítélete szerinti kompenzációt szolgáltatna volna részére, illetve figyelembe vette volna a DH2 törvény szerinti tisztességtelenül felszámított összeget, akkor nem lett volna, vagy csak csekély mértékű hátraléka lett volna.

[112] A Kúria kiemeli, hogy az EUB C-776/19. számú ítélete [100]-[103] pontja szerinti kompenzáció csak arra az esetre vonatkozhatna, ha szolgáltató a fogyasztóval nem tartotta volna tiszteletben az átláthatóság követelményét. Ez azonban jelen esetben nem merült fel, így ezen kompenzáció figyelembevételére nincs mód.

[113] A tisztességtelen szerződési feltételek a szerződéskötés időpontjára visszaható hatállyal érvénytelenek, így az ennek alapján teljesített szolgáltatások előtörlesztésként vehetők figyelembe. A kölcsönszerződés DH2. tv szerint érvénytelennek minősülő kikötése alapján az adósnak nem keletkezik fizetési kötelezettsége, a törlesztőrészletek érvénytelen szerződéses rendelkezésen alapuló részének nem teljesítésével nem eshet késedelembe. A kölcsönszerződés fizetési késedelemre alapított felmondása jogszerűségének vizsgálata során a felmondást megelőzően a törlesztőrészleteknek az érvénytelen kikötésen alapuló hányadára teljesített befizetéseket is értékelní kell az adós javára (Kúria Pfv.VIII.20.045/2021/8., megjelnt: BH 2022.76.). Ha a többletszolgáltatást teljesítő adós a teljesítéskor az érvényesen kikötött szolgáltatás tekintetében késedelembe volt, a többletszolgáltatást a hátralékos szolgáltatásra kell elszámolni [régi Ptk. 290. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont, 293. §]. Ebből következően, ha az így elszámolt többletszolgáltatás meghaladja a felmondáskor kimutatott hátralékot, az adós szerződésszegésére alapított felmondás nem teszi esedékessé a felmondott szerződésben foglalt teljes tartozást. Ha viszont az elszámolt többletszolgáltatás nem haladja meg a felmondásban kimutatott hátralékot, és a felmondáskor kimutatott hátralék több havi törlesztőrészlet elmaradását tartalmazza, úgy az adós szerződésszegésére alapított felmondás esedékessé teszi a felmondott szerződésben foglalt teljes tartozást és így megteremti a közvetlen végrehajtás lehetőségét.

[114] A kölcsönszerződés fizetési késedelemre alapított felmondása jogszerűségének megítélése során azt kell vizsgálni, hogy az adósnak keletkezett-e lejárt tartozása, tehát késedelembe esett-e és a késedelem – mértékére, illetve a hátralék összegére figyelemmel –

olyan érdeksérelmet okozott-e a hitelezőnek, olyan súlyos szerződésszegésnek tekinthető-e, amely megalapozhatja a szerződés azonnali hatályú felmondását (4/2021. PJE határozat). Amennyiben a keresettel támadott felmondás időben megelőzte a DH2. tv. szerinti elszámolást, akkor az elszámolásban megjelent összeget arányosítani kell a felmondás időpontjára nézve (Gfv.VI.30.157/2021.).

[115] A fent kifejtettekre tekintettel a jogerős határozat nem sérti a Ptk. 200. § (1) bekezdését és az 525. § (1) bekezdés e) pontját.

[116] A másodfokú bíróság részletes szakértői bizonyítást folytatott le arra, hogy a felmondás időpontjában mennyi volt a felperesek törlesztő részlet hátraléka figyelembe véve a tisztességtelenül felszámított összeget is. A másodfokú bíróság a beszerzett szakértői véleményt aggálytalannak találta, és annak figyelembevételével állapította meg, hogy a felperesek felmondáskor fennálló tartozása 403.794 forint volt. A Kúria hangsúlyozza, hogy a felperesek a felülvizsgálati kérelmükben a szakvéleményt nem vitatták, annak aggályosságára nem hivatkoztak, ezzel összefüggésben jogszabálysértést nem jelöltek meg. Erre tekintettel a Kúria mindenben egyetértett a másodfokú bíróság ítéletének jogi érvelésével. A fent kifejtettekre tekintettel a jogerős ítélet nem sértette a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontját.

[117] A Kúria kiemeli továbbá, hogy a felperesek a felmondás érvénytelenségét a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségére is alapították, ami nem volt megállapítható. Ez okból a jogerős határozat nem sérti a régi Ptk. 200. § (1) bekezdését és az 525. § (1) bekezdés e) pontját sem.

[118] Az érvénytelenség megállapításának hiányában a Kúria nem tudta érdemben vizsgálni a felperesek érvényessé nyilvánítás tekintetében kifejtett felülvizsgálati érvelését. A jogerős ítélet ez okból nem sérti a régi Ptk. 237. § (2) bekezdését.

[119] A jogerős ítélet nem sérti a Pp. 265. §-át sem, hiszen az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltételek átláthatósága, érthetősége és világossága tekintetében a bizonyítás az alperest terhelte. Az elsőfokú bíróság a 4.P.20.049/2021/23. sorszámú jegyzőkönyvbe foglalt anyagi pervezetése is ennek megfelelően történt.

[120] Mindezekre figyelemmel a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért azt a Kúria a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[121] A felperesek felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 82. § (1)-(2) bekezdése és a 83. § (1) bekezdése alapján őket kellett kötelezni a felülvizsgálati ellenkérelmet előterjesztő alperes ügyvédi képviselettel felmerült, felszámított felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére. A Kúria ennek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése alapján határozta meg.

[122] A felülvizsgálati eljárás tárgyának az értéke a Pp. 21. § (1) bekezdése alapján 5.620.065 forint. A felülvizsgálati eljárás illetéke az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 50. § (1) bekezdése és a 39. § (1) bekezdése alapján 562.000 forint. A felperesek a régi Pp. 82. § (1)-(2) bekezdése és a 83. § (1) bekezdése alapján kötelesek a költségfeljegyzési jogok folytán feljegyzett 562.000 forint felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére. A Kúria tájékoztatja a felpereseket, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illeték bevételi számlájára kell megfizetniük, a megfizetés során közleményként fel kell tüntetniük a Kúria megnevezését, e határozatának számát és a fizetésre kötelezett (azaz a felperesek) adóazonosító számát.

[123] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el a Pp. 405. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján.

[124] Az ítélet ellen a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Záró rész

Budapest, 2023. május 23.

dr. Hajdu Edit s.k. a tanács elnöke, dr. Darákné dr. Nagy Szilvia s.k. előadó bíró, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró, dr. Osztovits András s.k. bíró